

TV3: o tot o res

written by Jordi Badia Pujol | 21 de gener de 2017

S'ha acabat «El gran dictat», l'únic programa que Televisió de Catalunya dedicava al català. Amb el pas dels anys, els espais de llengua han anat desapareixent dels mitjans de comunicació. Hi havia hagut fa anys aquella columna de llengua d'Albert Jané a l'*Avui*, hi havia hagut –abans o simultàniament– les «Lliçons de català» i el «Català amb nosaltres» de TVE-Catalunya, i programes de ràdio diversos, i el «Digui, digui» a TV3... Però, si no vaig errat, van passar qui-sap-los anys de secada fins que no es van empescar «El gran dictat».

No era pas estrictament un programa pensat per ensenyar català, però se n'hi podia aprendre, poc o molt. Molt centrat en els aspectes perifèrics de la llengua (grafia, lèxic i semàntica) i no gaire en els estructurals (fonètica i morfosintaxi), s'ha d'admetre que presentador i concursants traspuaven vulgues no vulgues interès, afany i, al capdavant, amor per la llengua.

«En aquests temps de desorientació, un espai de llengua a TV3 es pot considerar gairebé una estructura d'estat»

En aquests temps de desorientació, en què sembla que es pot dir i es pot escriure tot –una impressió reforçada pel «discurs únic» que propaguen els responsables lingüístics d'alguns mitjans–, un programa com aquest era gairebé una necessitat. I, amb vista a un futur no pas gaire optimista, un espai de llengua a TV3 es pot considerar gairebé una estructura d'estat.

La supressió d'aquest programa s'escau amb l'anunci d'un altre, que faran el dissabte al vespre, si no m'erro, i que serà copresentat per en José Corbacho. Per a fer-se una idea del «català» d'en Corbacho, només cal escoltar-lo mig minut:

Quan he començat a escriure no pensava pas en tot això, sinó en el títol del concurs que supleix «El gran dictat». Es diu «Tot o res». A mi aquest títol no em fa el pes. Hi trobo a faltar una o: «0 tot o res». Sempre ho he dit així.

Si us hi fixeu, hi ha tot de frases fetes amb la mateixa estructura («0... o...»): «0 caixa o faixa», «0 ara o mai», «0 sí o no», «0 juguem tots o estripem les cartes», «0 tots moros o tots cristians», «0 tots frares o tots canonges» (amb moltes variants: «0 tots frares o tots lladres», «0 tots lladres o tots serenos», «0 tots monges o tots canonges»...).

«Per què “Tot o res” si sempre s’ha dit “0 tot o res”? Amb la informació que he trobat no veig cap motiu per a eliminar-hi la conjunció inicial»

Si consultem aquesta obra magnífica que és la *Paremiologia catalana comparada**, hi trobarem encara més material. En primer lloc, la frase allargada «0 tot o res, en belles arts divisa és», que ens remet a «0 rei o res» i a tot de variants i frases sinònimes («0 tot o no res», «0 tot o no gens, «0 tot o res, bona divisa és»...). Hi descobrirem també frases corresponents en diverses llengües, algunes de les quals tenen la mateixa estructura que en català, com aquesta en llatí: «Aut nihil, aut totum mea sors, mea munera poscunt».

En fi, amb tota la informació que he pogut trobar, no veig cap motiu per a eliminar-hi aquesta conjunció inicial. Per què ho deuen haver fet?

* La *Paremiologia catalana comparada* és una obra de Sebastià Farnés, l’avi de Maria Aurèlia Capmany. En foren curadors Jaume Vidal Alcover, Magí Sunyer i Josep Lluís Savall, amb la col·laboració de Josep M. Pujol. Editada en vuit volums, conté milers i milers de parèmies (proverbis, dites, frases fetes...), comparacions amb les llengües veïnes i el llatí, explicacions de fonts, citacions... És un monument a la nostra llengua, que no desentona gens entre les grans obres, com ara la d’Alcover

i Moll i les de Joan Coromines.